

Till stadsrådet Lotta Edholm

Skrivelse till regeringen angående testerna inom garantin för tidiga stödinsatser

I den så kallade garantin för tidiga stödinsatser ingår en rad obligatoriska tester: kartläggningen i förskoleklass, bedömningsstödet i årskurs 1 och nationella prov i årskurs 3. Syftet med dessa tester är att tidigt kunna identifiera elever som befaras inte uppfylla de kunskapskriterier som minst ska uppfyllas i årskurs 1 och 3 och därmed ge dessa elever det stöd de behöver.

Sveriges Lärare delar den kritik som både lärare i förskoleklass och lågstadium samt forskare fört fram kring dessa obligatoriska tester. Genomförandet tar mycket tid från den ordinarie undervisningen och en majoritet av de elever som inte klarar testerna och som därmed enligt lag ska få stödinsatser, får ändå inte det. Detta vittnar Sveriges Lärares medlemsundersökningar om. En stor majoritet, 68 procent, av lärarna i förskoleklass, anger att elever som visat sig ha rätt till stöd utifrån den obligatoriska kartläggningen har fått det i ganska låg eller mycket låg utsträckning. Vad gäller rätten till stödinsatser efter att eleverna genomfört bedömningsstödet i årskurs 1 så anger 54 procent av lärarna där att eleverna fått stöd i ganska låg eller mycket låg utsträckning.

De obligatoriska testerna är även grovmaskigt utformade, har brister i träffsäkerhet och ställer låga krav på vad eleverna förväntas uppnå. Det leder till att många elevers förmågor överskattas och att den nationella kravnivån ofta anses uppfylld vilket leder till att inga stödinsatser enligt regelverket i garantin behöver sättas in. På grund av detta använder lärarna andra kartläggningsmaterial för att verkligen upptäcka vad eleverna kan och inte kan. Lärarna måste därmed lägga ytterligare tid på andra tester som ger mer tillförlitlig och precis information om vad för svårigheter eleven har, för att kunna välja en lämplig stödinsats.

I Sveriges Lärares undersökning anger 49 procent av lärarna i förskoleklass att de skulle använda andra tester än de obligatoriska om dessa i stället var frivilliga. I årskurs 1 var det hela 70 procent av lärarna som använde ytterligare tester än det obligatoriska bedömningsstödet och av dessa är det 60 procent som använt det kostnadsfria LegiLexi för att testa elevernas läsförmåga.

En konsekvens av de obligatoriska testernas nuvarande otillfredsställande utformning är att elever går vidare i skolsystemet utan att ha med sig den läsförmåga som behövs för att klara efterföljande årskurser och stadier. Regeringens uttalade ambition om att stödja tidiga insatser blir i praktiken motsägelsefull när det dels är de nationella kartläggningarna i sig som medför att stöd inte sätts in, dels att det inte finns resurser för att ge stöd till de elever som ändå genom kartläggningarna bedöms behöva det.

Sveriges Lärare välkomnar att regeringen har gett Skolverket i uppdrag att se över om kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden kan förbättras och utvecklas. Detta uppdrag är dock alldeles för vagt formulerat. Kartläggnings- och stödmaterialen behöver ovillkorligen vara baserade på gedigen vetenskaplig grund och inhämtas från relevant forskning. Sveriges Lärare kräver därför genom denna skrivelse att regeringen uppdrar åt Skolverket att ersätta nuvarande

tester med andra, av externa forskare, framtagna screeningmaterial, som både är mer tids-
effektiva och träffsäkra.

Det är sedan resultaten från dessa som ska utgöra grund för att kunna sätta in de stödinsatser
som behövs för varje elev samt sammanställas till den statistik som ska finnas att tillgå.

Sveriges Lärare anser att det är mycket viktigt att elevers förutsättningar och kunskaper kan
följas, analyseras samt ligga till grund för forskning. Det är nödvändigt för att kunna utvärdera
hur väl insatser för ökad läsförståelse fungerar i praktiken. I förhållande till dessa behov vill
dock Sveriges Lärare tydligt markera att regeringen måste tillförse att lärares dokumentations-
börda inte ökar till följd av förändringar i verksamheten. Regeringen bör överväga hur krav ska
kunna ställas på att de system som används automatiskt genererar sådan data som behövs för
uppföljning, utvärdering och statistikproduktion, utan att särskilda rapporteringsskyldigheter
för lärare och skolor införs. Sveriges Lärare kommer också påtala detta för den pågående
utredningen, En minskad administrativ börda för forskollärare och lärare (U 2023:1).

Stockholm, 22 januari 2024

Sveriges Lärare

Åsa Fahlén

Förbundsordförande, Sveriges Lärare

Johanna Jaara Åstrand

Förbundsordförande, Sveriges Lärare